

הגיון לציון

ראש חדש אב בירושלים. החדש הזה חוק לישראל הוא, בו יקראו לצום ובכי, בו יתאבלו בכל ארצות פווריהם על עיר קדשם ובית תפארתם כי שממו, אבל נושן הוא להם ומספד רחוק ורב ימים, ולירושלים, החדש הזה חוק זכרון הוא לה. בחדש הזה בכל שנה ושנה זכרה ירושלים את כל מחמדיה, את חוסן כל כבודה ותפארת הדרה ובחדש הזה זכרה ירושלים ימי עניה ומרודיה ואת כל אשר עולל לה. האלף ושמונה מאות ושלשת השנים אשר נגזו ועברו מיום מפלתה האיום, לא ישכחו ממנה את תפארת גאון עוזה ותועפות הוד כבודה הנערץ והנקדש. כיום אתמול, עוד מתנוסס לעיניה המקדש בשיא חוסן תלפיותיו המתנשא ביפעת קדשו על ראש ההר חמדת אלקים ורקיעי צפוי זהבו ירקיעו שחקים, ולבן טורי אבני כל יקר מחמדי בת עין נוצצים כברקים, וחפרה הלבנה מנוגה זרחם ובושה החמה משביבי אורם הבהיר אור היקר. ומתוכו, כקול שיר, קול צלצלי שירי זמרת כלי דוד נעימות יתנו, יפלו אזנים ויגעו אמות הספים כהני עליון אשר ישרתו במ בקדש כפנינים יתנוססו על רצפת בהט ושש, מראיהם כגחלי אש רצוא ושוב וככוכבים במסילתם וכעצם השמים לזוהר, והעיר הקדושה בירת התבל, משוש הארץ, סגולת יה, נאדרת בכל חוסן והדרת קדש, פסגת ארמונותיה ותועפות שיא מגדליה ותעצומות עוז חומותיה אשר ראשם בשמים כללו יפעתה והציצו נזרה ותפארתה, ורבבות אלפי ישראל כענקים לגרגרותיה כעדי תלבשם, ובגאון ה' יצהלו ברחובותיה, ושעריה פתוחים במרחביה ששם עלו שבטי יה והשתחוו לה' בהדרת קדשו והתורה התמימה אש דת להם חומה, חומת אש סביבה, הוגיה בטהרה אש מפיהם תאכל, גחלים בערו מהם גדרו גדרותיה, הקימו בחוניה הגביהו חומות ארמונותיה. ככל החזיון האדיר והנאור הזה תחזינה עינינו כבמחזה, ורוב ימים לא ישביתו מפנינו את הזכרון הנערץ הזה עדי יגלה כבוד ה' ועין בעין נראה הבית בהבנותו בימינו לעינינו.

כן כיום אתמול, לעינינו, חומות ירושלים מפורצות — והבית הקדוש מעונה אלקי קדם הנה ארץ וכל מחמדינו לחרבה לבז ולמשסה, לעינינו דמי חסידינו כמים מוגרים בראש כל חוצות, לעינינו בני ציון היקרים הולכים שבי לפני כל רודף וידיהם אסורות ופניהם לכלימות לעינינו תורת ה' חגורת שק וחומותיה — חומות אש — מנופצות, אויביה על אוהביה צרו, מקניאיה על מקנאיה גברו, ושרידיה

אשר אותה שמרו, עצמותיהם כמוקד נחרו. כי אלה אשר לחלל כל קדש התמכרו ואשר מתאוותם לא זרו, עד היסוד בה ערו ערו, ועל ירושלם פיהם פער, וימירו את כבודה בכל אשר בחרו, ויוציאו דיבתה אשר אותה תרו, בה מאסו ובנחלת ה' התעברו.

ובני ציון וירושלים, כל אשר התנדב לחונן עפרה בהשמה אוכלים לחמם ברגזה ובשממון ובכליון עינים, כי אמנם יש בבית ישראל שרידי אוהבי ציון וחובבי תורה אשר עין חמלתם לא כהתה, ועודם נאזרי זיקות אהבה אל עיר קדשם ותפארתם, ומאלה יבא לחם יושביה, אבל הה! מפני לחמם אנחתם תבא.

על כן על כל הרעה האיומה והנוראה אשר קראתנו, ומצרי השאול אשר מצאה את בת ירושלים, חומת בת ציון תוריד כנחל דמעה בחדש האבל והזכרון הזה, זקניה ישבו לארץ יעלו עפר על ראשם, ימרוטו ויגווזו שערות ראשם ויקרעו לבבם ובגדיהם וכאבל אם קודר יתהלכו בלחץ רוחם בנשואם עין אל דביר קדשם אל הר בית ה' אשר היה לשריפת אש ויעל עשנו כעשן הכבשן ונסתם כל חוון, סוגר דלתי כל ישועה, ומי יגיד לנו מתי קץ הפלאות? ומקרב לב מר יורד בבכי, נישא קול ברמה: אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה — ככה יעשה שנה שנה.

ואולם בשנה זאת המון חליפות לצבא רעיונותיה. בסופה יתגלגלו סעיפיה וחזיוני נפשה: יתגעשו ויתהפכו שאון עשתנותיה ותשא משלה ברוב שרעפיה בקרבה¹: איש הדגול מרובות עם אשר הופע בהדר גאון עוזו ותפארת כבוד עשרו בכל רחבי ארץ לאוצרותיו אין קצה ולגדולתו אין חקר, והאיש הנאדר הזה באתהו שואה לא ידע וכל קרנו פתאום נגדע, כל כבוד עשרו ואוצרותיו תמס הלכו, וירד פלאים משמי שמים אל תחתיות ארץ. מזהב ומפז רב אל חוסר לחם ונקיון שנים, מזור היה נפל, ויהי לחגא ולחתת לשמה ולזועה. אפס זכר רב כבודו וכל טובו בא לפני כל יודעי שמו ויחמלו על שם כבודו ויוועצו לשום חוק למו לתת מכולת ביתו ממעשרותיהם ותרומת ידיהם ונדבותיהם למען לא יחסר לחמו, וככה כלכלוהו ימים רבים וייקר כבודו בעיניהם, ולא נתנוהו לחלל כבודו להביא לחמו בנפשו כי לא שכחו תפארת רום כבודו וגאון הדר הודו הראשון, גם לא משו מבטוח כי לא אבד נצחו ותוחלתו לא גכזבה כי עוד ישוב כבודו אליו והיה לגאון ולתפארת ולעטרת צבי סלה.

וברוב הימים, בהמיר ארץ ובהתנשא המון לאומים, שבו ויבוזו מהאיש הנשא והשפל את זכר כבודו גם את נצחו ותוחלתו, וישימו לאל כל יקר תפארת גדולתו, ויעוללו בעפר קרנו וינבלוהו ויאמרו, לא תוסיפו עוד תת מכולת לביתו, ידיו

1 משל לציון, עם ישראל ויחס העמים לישראל [הערת רש"י].

תביאנה את לחם חוקו, כידי אכר ידיו, יבא בטיט ירמוס' בחומר ובלבנים כי בדי עורו וכל יצור גיוו מתומר קורצו ומה יתרון לו? ילקוש אתו ומחרשתו, יפתח וישדד אדמה, כי לכך נוצר.

והנה יד ה' הויה באחד שופטיו אלה, אשר אליו דמה בגדלו ובשיא חוסן הודו, ואליו דמה במפלתו האיום והמוור, והיה לשמה כרגע לולא ה' צבאות הותיר לו שריד כמעט, ויש תקוה כי ימהר ישוב אל כבודו ואל גדלו כבראשונה, אז גבהלו אלופי תבל ומלואה, כל יושבי תבל שערו שער וכל עשירי ארץ אחזו רעד והאיש האומלל, הנשא ושפל כגבור התרונן והמון עשתונות עברו עליו, התהפכו, לבו יקבץ מחשבות לו ויאמין כי כל יושבי תבל כנשוא נס יראו חתת וייראו, ולא יוסיפו עוד התל בו ולא ישימו עוד כבודו לכלימה וריק, בהגלות יד ה' על כל גאה ורם ועל כל נשא ושפל אשר אין נסתר ממשפטו ואין בורח משאתו ושבטו, ולא יעבידו בו עוד בפרך, וברגל גאוה לא ידרכו על במותיו עוד, גם יאמינו כי קרובה ישועתו לבא וצדקתו להגלות ועליו יזרח ה' וכבודו עליו יראה כבראשונה ויופע וינשא והיה עליון לתהלה ולתפארת, ומכבדיו יכבד, ומאהביו עתה יאהב אז, ויהי מכירו ברוך, יברך ה' חילו, ופועל ידו י"רצ"ה².

החבצלת, ג' באב תרל"א.

2 בתיבה זו, שנדפסה במקור באותיות גדולות, מסתתר רמז לשמו של המחבר ולשם אביו: י'-יוסף רצ"ה-בגימטריא ב"א [בן אברהם] רבלין.